

A 1781/hållbart

Framlagt av Mittengruppen
Behandlas i Utskottet för ett hållbart Norden

**Medlemsförslag
om klimatsmart byggande i Norden****Förslag**

Mittengruppen föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att utföra bättre kartläggning och uppföljning av byggnads- och rivningsavfall i Norden

att utveckla incitament för att belöna resurseffektiva byggnader samt att främja hållbar användning av trä som byggnadsmaterial och belöna byggnadsindustrins självreglering gällande koldioxidutsläpp i större grad

att fördjupa det nordiska samarbetet inom hållbarhetsdesign och byggnadsarbete i strävan att främja noll-energibyggnader och bästa praxis för resurseffektivitet i branschen

Bakgrund

Livscykeltankandet lägger grunden för hållbarhet och välbefinnande i framtidens Norden. Mittengruppen anser att det är hög tid att tänka över hur vi bygger, inte bara sett ur det rådande behovet, utan över en livscykel som är längre än det vi bygger just nu. Våra byggnader ska kunna bli andra byggnader i framtiden. Byggprojekt ska återvinna och minska utsläpp.

Byggnads- och rivningsavfall är en av de största avfallsströmmarna genererade i Norden, inom EU beräknas kategorin avfall stå för 25 % - 30 % av den totala mängden avfall. Statistiken på detta avfall, kategoriseringen av avfallet och kontrollen av avfallsexport är inkonsekvent, bristande och varierar mellan länderna, vilket konstaterats vara ett problem både av EU-kommissionen redan år 2011 och i Nordiska ministerrådets rapport Shipments of greenlisted waste: a Nordic survey från 2017. EU har listat avfall från byggnad och rivning (CDW) som en "prioritetsström", dvs. en typ av avfall som har hög prioritet på grund av dess höga potential för återvinning och kostnads- och utsläppsbesparingar. Det finns en marknad för återvunnet material och teknologin för tillvaratagandet av denna typ av avfall är tillgänglig och förmånlig. Trots EU-målet att återvinna minst 70 % av CDW (vikt) år 2020, så kastar återvinningsgraden mellan 10 % och 90 % EU-medlemsländerna emellan.

Här kommer hållbarhetstänk och design in som nödvändiga faktorer i dagens byggnadsplanering: utbildning inom branschen måste främja resurseffektivitet och återvinning, men också ta i beaktande byggnadens hela livscykel. EU-kommissionen har påtalat medel för att stimulera efterfrågan på och användning av resurseffektiva byggmetoder genom beräkning av livscykelkostnaderna och därtill lämpliga finansieringsbestämmelser. EU-kommissionen har också uttryckt önskan om att utveckla incitament för att belöna resurseffektiva byggnader samt att främja hållbar användning av trä som byggnadsmaterial.

Det finns exempel från näringslivet som tar hänsyn till livscykeln, dvs. produktion, drift, underhåll, energiförbrukning och återvinning, och därmed deltar i att minska på utsläpp och kostnad över tid. Svensk cementindustri har en nollvision för CO₂-utsläpp till 2030. Cementtillverkningens utsläpp kommer av att man hettar upp kalksten som frigör CO₂. Cementindustrin jobbar aktivt med sina klimatmål, bland annat genom energieffektivisering, biobränsle och teknik inom koldioxidavskiljning.

Men framförallt genom att öka användningen av hållbart trä som material i byggnadsprojekt, gör vi byggandet på sikt mer miljövänligt. Indirekt byter vi då ut annat material som t.ex. stål och betong som under tillverkningen ger upphov till utsläpp. Själva träkonstruktionsarbetet är mer resurseffektivt då byggnaden väger mindre och kräver en lättare grund. Då det gäller ett flerfamiljshus som avses stå i 50 år så motsvarar själva byggandet 40 procent av de totala utsläppen av koldioxid. Sammantaget är produktionen av material det som har störst klimatpåverkan. Därför är valet av material en så central faktor. I livscykelanalyser av två lika stora flerfamiljshus, det ena i betong och det andra i massivträ, så var utsläppen från trähuset hälften av betonghusets. Trots det var det bara ett av tio flerbostadshus som byggdes med trä som stomme år 2016 i Sverige. Brandföreskrifter har länge varit ett hinder mot byggandet av våningshus i trä, men talespersoner för Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm har också konstaterat att okunskap till stor del är orsaken till att trä som byggnadsmaterial i större konstruktioner inte vunnit mark. I tillägg till uppdaterade bestämmelser och utbildning, så behöver de nordiska länderna även prioritera trä som byggnadsmaterial i offentligt beslutsfattande. Kanadas regelverk Wood first act, som innebär att vid allt byggande i offentlig regi ska trä väljas i första hand, trädde i kraft redan år 2009. Finska miljöministeriets träbyggnadsprogram från år 2016, som nu förlängts till år 2021, gör trä till en integral del i Finlands innovationsarbete för mindre klimatavtryck från konstruktion och uppvärmning av byggnader. Detta är ett steg i rätt riktning för att främja kunskaper, innovation och framförallt mindre klimatbelastning från framtidens byggnader.

För att bygga till, och framförallt bygga om, bör vi i ett klimatsmart samhälle: Bättre konstruktion och användning av byggnader i EU skulle påverka 42 % av vår slutliga energiförbrukning, cirka 35 % av växthusgasutsläppen och mer än 50 % av alla utvunna material. Det skulle också kunna ge vattenbesparingar på upp till 30 %. EU-kommissionen har proklamerat att det existerande byggnadsbeståndet bör renoveras i en takt på 2 % per år.

Nuuk, den 12 september 2018

<i>Anna Kolbrun Arnadóttir (Mifl)</i>	<i>Katri Kulmuni (cent)</i>
<i>Anna-Maja Henriksson (sv)</i>	<i>Ketil Kjenseth (V)</i>
<i>Antti Kurvinen (cent)</i>	<i>Krista Mikkonen (gröna)</i>
<i>Arto Pirttilahti (cent)</i>	<i>Lars Tysklind (L)</i>
<i>Axel Jonsson (ÅF)</i>	<i>Matti Vanhanen (cent)</i>
<i>Bertel Haarder (V)</i>	<i>Mikael Staffas (Lib)</i>
<i>Eva Biaudet (sv)</i>	<i>Peter Östman (Kd)</i>
<i>Guðmundur Ingi Kristinsson (Fif)</i>	<i>Silja Dögg Gunnarsdóttir (Frfl)</i>
<i>Hanna Halmeenpää (gröna)</i>	<i>Staffan Danielsson (C)</i>
<i>Heidi Greni (Sp)</i>	<i>Stina Bergström (MP)</i>
<i>Jenis av Rana (Mfl.)</i>	<i>Tore Storehaug (KrF)</i>
<i>Johanna Karimäki (gröna)</i>	<i>Willfred Nordlund (Sp)</i>